

ภาคผนวก ง

คู่มือการใช้หลักสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

คู่มือการใช้

หลักสูตร “พื่อนอนซอนงามงอนไ่ค้ำ”

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

.....

คู่มือการใช้หลักสูตร “พื่อนอนซอนงามงอนไ่ค้ำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เล่มนี้ เป็นการชี้แจงรายละเอียดที่จะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ ประสบความสำเร็จ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกอบด้วยเรื่องสำคัญดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมาของหลักสูตร
2. การพัฒนาหลักสูตร
3. แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้
4. การดำเนินการก่อนใช้หลักสูตร
5. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้
6. รูปภาพประกอบท่าพื่อนอนซอนงามงอนไ่ค้ำ

ความเป็นมาของหลักสูตร

หลักสูตร “พื่อนอนซอนงามงอนไ่ค้ำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นโดยปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ มีรายละเอียดและความสำคัญ ดังนี้

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์ อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์วิพากษ์ วิจัยคุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

คุณภาพผู้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

- รู้และเข้าใจการใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแปลความ และสื่อสารผ่านการแสดง รวมทั้งพัฒนารูปแบบการแสดง สามารถใช้เกณฑ์ง่าย ๆ ในการพิจารณาคุณภาพการแสดง วิจารณ์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ โดยใช้ความรู้ เรื่ององค์ประกอบทางนาฏศิลป์ ร่วมจัดการแสดง นำแนวคิดของการแสดงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

- รู้และเข้าใจประเภทละครไทยในแต่ละยุคสมัย ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทย และละครพื้นบ้าน เปรียบเทียบลักษณะเฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งสามารถออกแบบและสร้างสรรค์อุปกรณ์เครื่องแต่งกายในการแสดงนาฏศิลป์และละคร มีความเข้าใจ ความสำคัญ บทบาทของนาฏศิลป์และละครในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.1	1. อธิบายอิทธิพลของนักแสดงชื่อดังที่มีผลต่อการโน้มน้าวอารมณ์หรือความคิดของผู้ชม	<ul style="list-style-type: none"> ● การปฏิบัติของผู้แสดงและผู้ชม ● ประวัตินักแสดงที่ชื่นชอบ ● การพัฒนารูปแบบของการแสดง ● อิทธิพลของนักแสดงที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้ชม
	2. ใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแสดง	<ul style="list-style-type: none"> ● นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแสดง ● ภาษาท่า และการตีบท ● ท่าทางเคลื่อนไหวที่แสดงสื่อทางอารมณ์ ● ระเบิดเบ็ดเตล็ด ● รำวงมาตรฐาน
	3. แสดงนาฏศิลป์และละครในรูปแบบง่าย ๆ	<ul style="list-style-type: none"> ● รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ <ul style="list-style-type: none"> - นาฏศิลป์ - นาฏศิลป์พื้นบ้าน - นาฏศิลป์นานาชาติ
	4. ใช้ทักษะการทำงานเป็นกลุ่มในกระบวนการผลิตการแสดง	<ul style="list-style-type: none"> ● บทบาทและหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ในการจัดการแสดงการสร้างสรรค์กิจกรรมการแสดงที่สนใจ โดยแบ่งฝ่ายและหน้าที่ให้ชัดเจน
	5. ใช้เกณฑ์ง่าย ๆ ที่กำหนดให้ในการพิจารณาคุณภาพการแสดงที่ชม โดยเน้นเรื่องการใช้เสียงการแสดงท่า และการเคลื่อนไหว	<ul style="list-style-type: none"> ● หลักในการชมการแสดง
ม.2	1. อธิบายการบูรณาการศิลปะแขนงอื่น ๆ กับการแสดง	<ul style="list-style-type: none"> ● ศิลปะแขนงอื่น ๆ กับการแสดง <ul style="list-style-type: none"> - แสง สี เสียง - ฉาก - เครื่องแต่งกาย - อุปกรณ์
	2. สร้างสรรค์การแสดงโดยใช้องค์ประกอบนาฏศิลป์และการละคร	<ul style="list-style-type: none"> ● หลักและวิธีการสร้างสรรค์การแสดงโดยใช้องค์ประกอบนาฏศิลป์และการละคร
	3. วิเคราะห์การแสดงของตนเองและผู้อื่น โดยใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละคร ที่เหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> ● หลักและวิธีการวิเคราะห์การแสดง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	4. เสนอข้อคิดเห็นในการปรับปรุงการแสดง	<ul style="list-style-type: none"> ● วิธีการวิเคราะห์ วิเคราะห์การแสดงนาฏศิลป์และการละคร ● รวบรวมมาตรฐาน
	5. เชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างนาฏศิลป์และการละครกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ	<ul style="list-style-type: none"> ● ความสัมพันธ์ของนาฏศิลป์หรือการละครกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
ม.3	1. ระบุโครงสร้างของบทละครโดยใช้ศัพท์ทางการละคร	<ul style="list-style-type: none"> ● องค์ประกอบของบทละคร <ul style="list-style-type: none"> - โครงเรื่อง - ตัวละครและการวางลักษณะนิสัยของตัวละคร - ความคิดหรือแก่นของเรื่อง - บทสนทนา
	2. ใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครที่เหมาะสมบรรยายเปรียบเทียบการแสดงอาภักดิ์พิธีกรรมของผู้คนในชีวิตประจำวันและการแสดง	<ul style="list-style-type: none"> ● ภาษาท่าหรือภาษาทางนาฏศิลป์ <ul style="list-style-type: none"> - ภาษาท่าที่มาจากธรรมชาติ - ภาษาท่าที่มาจากการประดิษฐ์ - รวบรวมมาตรฐาน
	3. มีทักษะในการใช้ความคิดในการพัฒนารูปแบบการแสดง	<ul style="list-style-type: none"> ● รูปแบบการแสดง <ul style="list-style-type: none"> - การแสดงเป็นหมู่ - การแสดงเดี่ยว - การแสดงละคร - การแสดงเป็นชุดเป็นตอน
	4. มีทักษะในการแปลความและการสื่อสารผ่านการแสดง	<ul style="list-style-type: none"> ● การประดิษฐ์ท่ารำและท่าทางประกอบการแสดง <ul style="list-style-type: none"> - ความหมาย - ความเป็นมา - ท่าทางที่ใช้ในการประดิษฐ์ท่ารำ
	5. วิเคราะห์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ที่มีความแตกต่างกันโดยใช้ความรู้เรื่ององค์ประกอบนาฏศิลป์	<ul style="list-style-type: none"> ● องค์ประกอบนาฏศิลป์ <ul style="list-style-type: none"> - จังหวะทำนอง - การเคลื่อนไหว - อารมณ์และความรู้สึก - ภาษาท่า นาฏยศัพท์ - รูปแบบของการแสดง - การแต่งกาย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.3	6. ร่วมจัดงานการแสดงในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ	<ul style="list-style-type: none"> ● วิธีการเลือกการแสดง <ul style="list-style-type: none"> - ประเภทของงาน - ขั้นตอน - ประโยชน์และคุณค่าของการแสดง
	7. นำเสนอแนวคิดจากเนื้อเรื่องของการแสดงที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	<ul style="list-style-type: none"> ● ละครกับชีวิต

การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร “พ็อนออนซอนงามงอนไ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งการดำเนินการวิจัยแบ่งออกตามขั้นตอนการวิจัย จำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
- ขั้นตอนที่ 2 ยกร่างหลักสูตร
- ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร
- ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน หลักสูตร “พ็อนออนซอนงามงอนไ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แบ่งดำเนินการตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย

การดำเนินในขั้นตอนนี้ กำหนดจุดมุ่งหมายหลักการศึกษา และรวบรวมข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำมาใช้ในการยกร่างหลักสูตร “พ็อนออนซอนงามงอนไ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1.1 ศึกษาและรวบรวมบริบทชุมชน สำหรับใช้เป็นข้อมูลในเนื้อหาสาระของหลักสูตร โดยศึกษาในประเด็น ดังนี้

1.1.1 วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดสกลนครที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์

1.1.2 วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับตำนานผาแดงนางไอ่

1.2 ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับใช้เป็นข้อมูลในเนื้อหาสาระของหลักสูตร โดยศึกษาในประเด็น ดังนี้

1.2.1 ความหมายของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

1.2.2 ประเภทของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

1.2.3 ลีลาการฟ้อนของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

1.2.4 การประดิษฐ์ท่ารำของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

1.2.5 การแต่งกายของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

2. กำหนดแหล่งข้อมูล

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน สำหรับนำมาใช้ในการยกร่างหลักสูตรในชั้นตอนนี้ใช้แหล่งข้อมูล 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประเภทเอกสารเป็นแหล่งให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทชุมชน องค์ความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งแหล่งข้อมูลประเภทนี้ เช่น รายงานการวิจัย หนังสือ วารสาร เอกสารของหน่วยงาน รวมทั้งเอกสารในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น โดยเอกสารต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาต้องมีความน่าเชื่อถือได้ โดยพิจารณาจากหลายเกณฑ์ เช่น ความน่าเชื่อถือของผู้ทำวิจัย ผู้เขียนหนังสือ หน่วยงานที่รวบรวมฐานข้อมูล ระยะเวลาที่ผลิต เอกสรผลงานนั้น ๆ เป็นต้น

2.2 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ประเภทบุคคล เป็นแหล่งให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทชุมชน ในประเด็นเกี่ยวกับตำนานผาแดงนางไอ่ และวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสกลนครที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ ซึ่งแหล่งข้อมูลประเภทนี้ ได้แก่ ผู้รู้เกี่ยวกับความเป็นมาของตำนานผาแดงนางไอ่ และภูมิปัญญาชาวบ้านในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสกลนคร หลวงปู่ภูพาน ชาวบ้านบ้านโคกเลาะ หมู่ 4, หมู่ 5 และหมู่ 14 ผู้มีความรู้และบอกเล่าตำนานผาแดงนางไอ่

3. กำหนดวิธีการและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมนั้นใช้แบบบันทึกข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร จำแนกตามประเภทของข้อมูล และประเด็น ที่ทำการศึกษา ดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมี 2 แบบ ดังนี้

3.1.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Standardized Interview)

เพื่อใช้สัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้แต่ละประเด็นคำถาม โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เพื่อหาคำตอบความมุ่งหมายในการวิจัย เช่น ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสกลนคร

3.1.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Less Standardized interview)

ใช้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มผู้รู้ หรือผู้เชี่ยวชาญในข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่ต้องการ เช่น ตำนานผาแดงนางไอ่ องค์ความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์ โดยกำหนดคำถามหลัก ๆ ไว้เท่านั้น เพื่อเปิดกว้างให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พรั่งพรูคำตอบโดยไม่จำกัด จับประเด็น และสอดแทรกคำถามลึกลงลึกเมื่อมีความจำเป็นต้องใช้ ซึ่งการสัมภาษณ์อาจจำเป็นต้องอัดเทปประกอบด้วย

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน สำหรับนำมาใช้ในการยกร่างหลักสูตรท้องถิ่น เริ่มจากผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามวิธีการและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่กำหนดไว้ เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนผู้วิจัยจัดระบบข้อมูลจำแนกเป็นหมวดหมู่ตามหัวข้อประเด็นที่ต้องศึกษาจากนั้นวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็น สูดทำรายการเรียบเรียง พรรณนา ข้อมูลพื้นฐานนั้น ๆ จำแนกตามหัวข้อและประเด็นที่ต้องทำการศึกษา สำหรับนำไปใช้ในการยกร่างหลักสูตรต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ยกร่างหลักสูตร

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อยกร่างหลักสูตร “พืชนอนซอนงามองอนไธ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีจุดมุ่งหมายย่อย ดังนี้

1. ยกร่างเอกสารหลักสูตร (ตัวหลักสูตร) และเอกสารประกอบหลักสูตร
2. ประเมินความเหมาะสมของร่างเอกสารหลักสูตร (ตัวหลักสูตร)

และเอกสารประกอบหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ยกร่างเอกสารหลักสูตร (ตัวหลักสูตร)

ในการยกร่างเอกสารหลักสูตรนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดองค์ประกอบของเอกสารพัฒนาหลักสูตร

“พื่อนอนซอนงามงอนไ่ค้ำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามผลการศึกษาของข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

- 1.1 ชื่อหลักสูตร
- 1.2 ที่มาและความสำคัญ
- 1.3 หลักการของหลักสูตร
- 1.4 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 1.5 สาระการเรียนรู้
- 1.6 เนื้อหาสาระและผลการเรียนรู้
- 1.7 คำอธิบายรายวิชา
- 1.8 โครงสร้างรายวิชา
- 1.9 แนวทางการจัดกิจกรรมเรียนรู้
- 1.10 การวัดและประเมินผล
- 1.11 เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน
- 1.12 สื่อและแหล่งเรียนรู้
- 1.13 เอกสารประกอบหลักสูตร

2. ยกร่างเอกสารหลักสูตรตามองค์ประกอบที่ระบุไว้ในข้อที่ 1

โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานจากผลการศึกษาและรวบรวมได้ในขั้นตอนที่ 1

3. นำร่างเอกสารหลักสูตร “พื่อนอนซอนงามงอนไ่ค้ำ”

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเหมาะสมในเบื้องต้น และให้ข้อเสนอแนะแล้วทำการปรับปรุงแก้ไข ก่อนจัดส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม

ขั้นที่ 2 ยกร่างเอกสารประกอบหลักสูตร

เอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาวิธีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี และเอกสารเกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบและแนวคิดในการจัดสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 ออกแบบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ การเรียนรู้ และเวลาเรียน โดยใช้วิธีออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) โดยแต่ละหน่วยการเรียนรู้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผล การเรียนรู้ กำหนดหลักฐานการเรียนรู้ (ชิ้นงาน/ภาระงาน) กำหนดวิธีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ให้สอดคล้องตามแนวทางที่ระบุไว้ในเอกสารหลักสูตร

1.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ตามการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในข้อ 1.2 ซึ่งแต่ละแผนประกอบด้วยหัวข้อ สำคัญ ดังนี้ 1) สาระสำคัญ 2) ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) สรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน 4) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5) สาระการเรียนรู้ 6) หลักฐานการเรียนรู้/ ภาระงาน 7) กิจกรรมการเรียนรู้ 8) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 9) การวัดและประเมินผล 10) กิจกรรมเสนอแนะ 11) ความคิดเห็น/ข้อเสนอของผู้บริหาร 12) บันทึกผลหลัง กระบวนการเรียนรู้ 13) ภาคผนวก (รายละเอียด สื่อ เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และอื่น) พร้อมจัดทำสื่อ และเครื่องมือวัดและประเมินการเรียนรู้ ในแต่ละแผนการจัดการ เรียนรู้

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ พร้อมสื่อและเครื่องมือวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้น และให้ข้อเสนอแนะ แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขก่อน จัดส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นที่ 1 เตรียมการทดลองใช้หลักสูตร

สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ ในการประเมินผลหลักสูตร ได้แก่ แบบทดสอบ ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ พื้นเมืองอีสาน แบบประเมินทักษะพ่อนอนซอนางอนไต่คำ แบบประเมินความพึงพอใจ ต่อการสอนโดยใช้หลักสูตร แบบวัดความตระหนักถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร

นำหลักสูตรที่สร้างขึ้น ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการ ดังนี้

ก่อนการทดลอง ทดสอบความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน และความตระหนักถึงวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น

ดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดเรียนรู้ของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น เป็นเวลา 20 ชั่วโมง ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนแต่ละคนได้รับความรู้ และฝึกทักษะการฟ้อนออนซอนงามงอนไธ่คำ มีการประเมินทักษะการฟ้อนออนซอนงามงอนไธ่คำ โดยใช้แบบประเมินที่สร้างขึ้น

หลังการทดลอง ทดสอบความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสานและความตระหนักถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้เครื่องมือชุดเดิมกับการทดสอบก่อนการทดลอง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร

ขั้นที่ 1 ประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานของนักเรียนระหว่างหลังเรียนตามหลักสูตรกับก่อนเรียนโดยใช้หลักสูตร การทดสอบค่าที่แบบสองกลุ่มสัมพันธ์กัน (Dependent Samples t-test) และเปรียบเทียบหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 คะแนนเต็มโดยใช้สูตรการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มเดียวกับเกณฑ์ (One Sample t-test)

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟ้อนออนซอนงามงอนไธ่คำของนักเรียนหลังเรียนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม โดยใช้สูตรการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มเดียวกับเกณฑ์ (One Sample t-test)

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความตระหนักถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนระหว่างหลังเรียนตามหลักสูตรกับก่อนเรียน โดยใช้สูตรการทดสอบค่าที่แบบสองกลุ่มสัมพันธ์กัน

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น (วิทยากร) การตรวจชิ้นงาน จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รวมสาระสนเทศ สำหรับใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับให้เห็นจุดเด่น จุดที่ควรปรับปรุง รวมทั้งเป็นข้อมูลสนับสนุน ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ขั้นที่ 2 ปรับปรุงหลักสูตร

นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการประเมินการใช้หลักสูตร โดยเฉพาะ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเอกสารหลักสูตร และ เอกสารประกอบหลักสูตร ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำไปขยายผลหรือเผยแพร่ต่อไป

แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้

ในการนำหลักสูตร “พ่อนอนซอนงามงอนไค้คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ไปใช้ให้เกิดประโยชน์และประสบผลสำเร็จนั้นต้องพิจารณา ตามบริบท ดังต่อไปนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนสร้างขึ้นโดยปรับเนื้อหาให้สอดคล้อง กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ โดยกำหนดในแต่ละสาระ ดังนี้

- สาระที่ 1 ความรู้พื้นฐานนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน
- สาระที่ 2 วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- สาระที่ 3 ทักษะพื้นฐานการพ่อนอนซอนงามงอนไค้คำ
- สาระที่ 4 การแสดงพ่อนอนซอนงามงอนไค้คำ
- สาระที่ 5 ความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและพ่อนอนซอนงามงอนไค้คำ

ด้านผู้เรียน ผู้เรียนต้องเคยเป็นผู้เคยเรียนนาฏศิลป์ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จึงควรเป็นผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากมีทักษะปฏิบัติมาพอสมควร การเรียนหลักสูตรยังให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม แสดงออกถึงการเคารพตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นสาระสำคัญและคุณลักษณะของการเป็นคนดีที่ได้รับการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และสาระที่เกี่ยวข้องต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

ด้านผู้สอน สนับสนุน ช่วยเหลือ ในการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดเรียนสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ทั้งด้านทฤษฎีและทักษะด้านปฏิบัติเนื่องจากผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการฝึกปฏิบัติ ภายใต้หลักการและทฤษฎีทางด้านนาฏศิลป์ นอกจากนี้ผู้สอนต้องมีเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เป็นผู้มีความรักความเมตตาต่อศิษย์ให้ความเป็นกันเองต่อลูกศิษย์ ที่สำคัญคือเป็นผู้เสียสละในเวลาราชการเรียนการสอนซ่อมเสริมนอกเวลาเรียนเพื่อเสริมทักษะปฏิบัติให้กับผู้เรียน

การดำเนินการก่อนการใช้หลักสูตร

การดำเนินการก่อนการใช้หลักสูตร ต้องเริ่มดำเนินการตั้งแต่ระดับโรงเรียน และระดับห้องเรียน ซึ่งการดำเนินการแต่ละระดับมีรายละเอียด ดังนี้

1. ระดับโรงเรียน

ในระดับโรงเรียนมีบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายเริ่มจาก ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งต้องสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้สอนในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

- 1.1 โรงเรียนต้องจัดผู้สอนเข้าสอนโดยพิจารณาคุณสมบัติของผู้สอนตามที่เสนอแนะไว้
- 1.2 โรงเรียนควรเพิ่มประสิทธิภาพของผู้สอนให้มีคุณสมบัติโดยส่งเข้าอบรมเทคนิคการสอนหรือเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้สอนยังขาดคุณสมบัติอยู่
- 1.3 โรงเรียนควรอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สอนในด้านสื่อการสอนที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.4 โรงเรียนโดยฝ่ายวิชาการควรจัดให้มีการนิเทศภายใน มีการเยี่ยมชมชั้นเรียน ตลอดจนจนร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน

2. ระดับห้องเรียน

ในระดับห้องเรียนเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้สอนโดยตรง และมีความสำคัญยิ่งต่อการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ครูผู้สอนที่ใช้หลักสูตรฯ ควรดำเนินการ ดังนี้

2.1 ก่อนสอน ผู้สอนต้องศึกษาเอกสารหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น สามารถนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในห้องเรียน เช่น วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เตรียมสื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 ขณะดำเนินการสอน ควรดำเนินการตามแผนกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน ถ้าเกิดปัญหาผู้สอนควรจัดบันทึกไว้เพื่อนำไปปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 หลังการสอนผู้สอนควรทบทวนกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีคุณภาพในด้านทฤษฎีและปฏิบัติเพียงใด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร